

Aleksandra Bulajić

Univerzitet u Beogradu-Poljoprivredni fakultet

Praćenje

Phytophthora ramorum,

Phytophthora kernoviae,

Gibberella circinans i

Potato spindle tuber viroid

u okviru karantinskog nadzora u Srbiji

Phytophthora ramorum

sušenje letorasta ukrasnih i
šumskih biljaka

iznenadno uginuće hrasta
(**SOD, sudden oak death**)

Pojava

- Iznenadno uginuće hrasta prvi put je uočeno u Kaliforniji 1993. god.
- skoro u isto vreme kao i sušenje lista i pupoljaka rododendrona u Holandiji
- Prouzrokovatelj - dugo nije bio identifikovan sve do **2000. godine** - nova vrsta u okviru roda *Phytophthora* (Werres et al., 2001).

SAD: uginuće hrasta

**Evropa: sušenje
lista i pupoljaka
rododendrona**

Karantinski status:

- EPPO: Alert list
- Srbija: IA deo I

Rasprostranjenost: Severna Amerika

- U SAD - šumski pojasevi u **Kaliforniji**
- Šumski pojasevi u **Oregonu**
- U **Vašingtonu** -u više rasadnika
- U **Kanadi** -na biljkama uvezenim iz SAD

- U Evropi – u najmanje 12 zemalja:

- Velika Britanija
- Slovenija
- Belgija
- Holandija
- Švajcarska
- Norveška
- Španija
- Francuska
- Nemačka
- Italija
- Poljska
- Srbija

Ekonomski značaj

- Dugotrajne posledice – nisu poznate
- Na domaćinima koji **nisu hrast ne izaziva uginuće**
- uginuće grančica – uticaj na porast i regeneraciju – biljke podložne napadu drugih patogena i insekata.

Krug domaćina

- U SAD je ustanovljeno da krug domaćina uključuje više od **28 vrsta** iz **15** biljnih familija
- spisak - u stalnom porastu

- **Aceraceae**
  - **Ericaceae**
  - **Betulaceae**
  - **Fagaceae**
  - **Pittosporaceae**
  - **Rhamnaceae**
  - **Taxodiaceae**
  - **Lauraceae**
- Hippocastanaceae**
  - Theaceae**
  - Rosaceae**
  - Caprifoliaceae**
  - Pinaceae**
  - Anacardiaceae**
  - Oleaceae**

Tri osnovna tipa bolesi

Hrast (*Quercus* sp.)

Hrast (*Quercus* sp.)

**Pukotine i rak rane
na prizemnom
delu stabla**

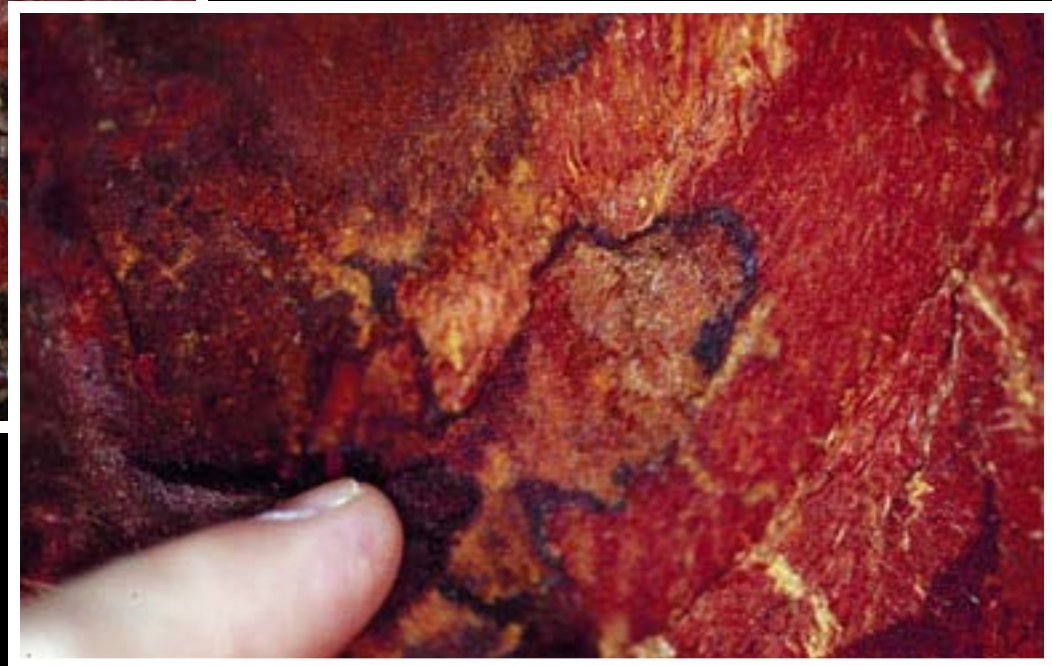
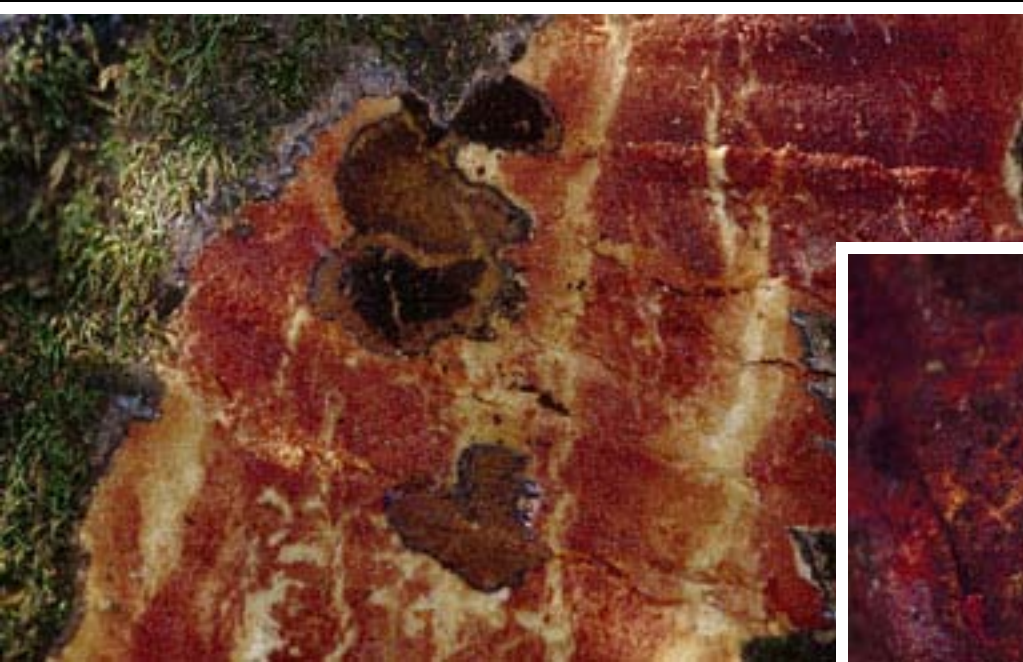

**Rak rane
koje 'krvare'**

Hrast (*Quercus* sp.)

Nekrotične
zone i
prošaravanja

Lithocarpus densiflorus

Hrast sa
tamnim
drvetom

Zaraza se često
završava uginućem
čitavih biljaka

Lithocarpus densiflorus – tanoak

Zaraza počinje
na lišću na
izbojcima

Lithocarpus densiflorus – tanoak

Sušenje listova i
vrhova grančica

Lithocarpus densiflorus – tanoak

Kroz grane
dospeva
u drvo

Lithocarpus densiflorus – tanoak

rak rane iz kojih curi
eksudat - 'krvare'

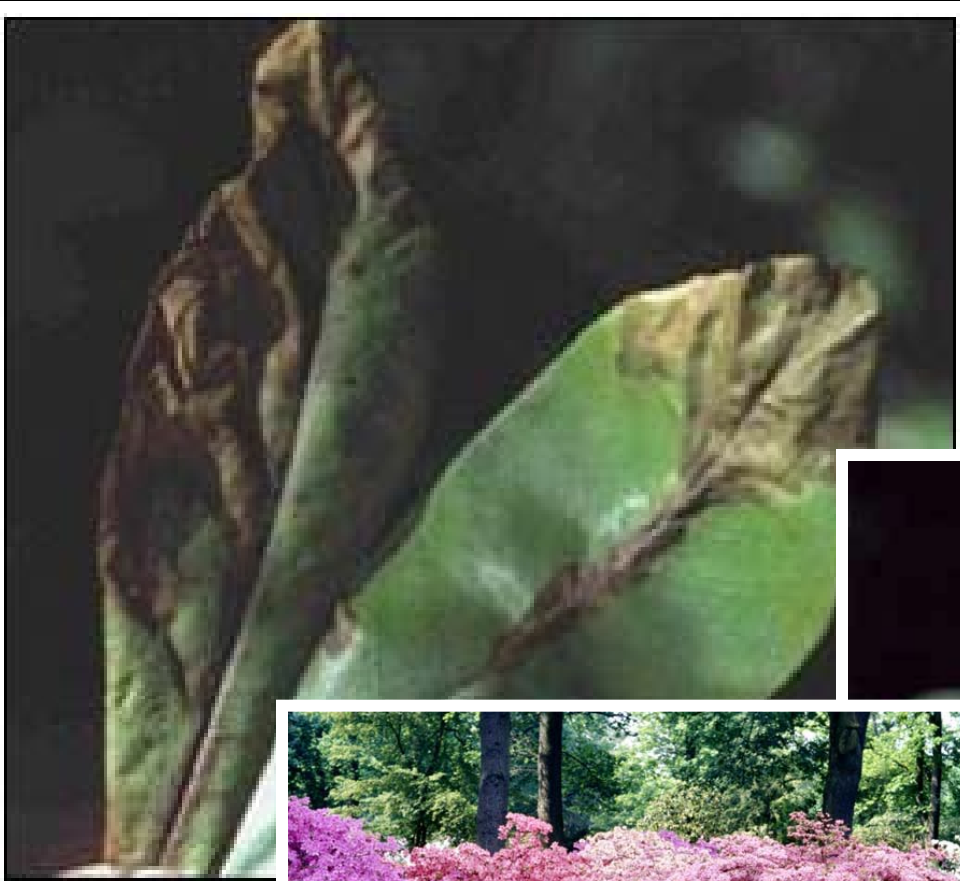
Folijarni domaćini

- Epidemiološki – veoma značajni u šumama – intenzivna sporulacija na zaraženim listovima
- Bez jakih folijarnih zaraza nema brzog širenja u šumama

Rhododendron sp. - Ericaceae

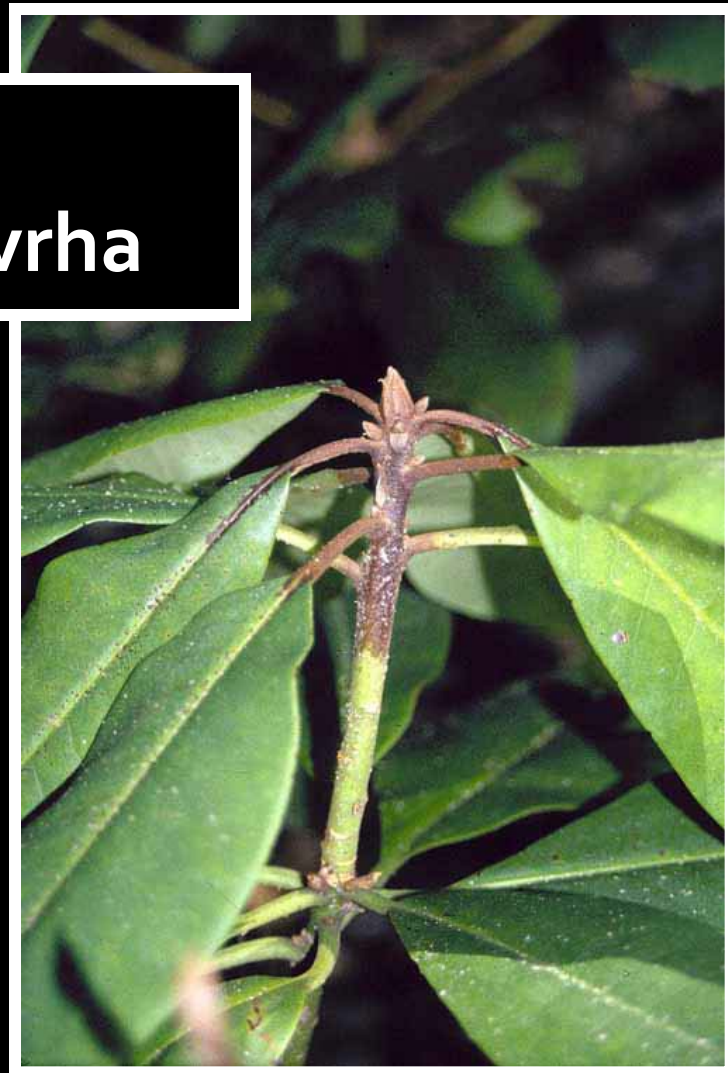
Nekroza lista –
počinje od vrha
najčešće

Rhododendron sp.

Nekroza
pupoljaka i vrha

Viburnum sp. fam Caprifoliaceae

Viburnum sp.

Pieris spp. - Ericaceae

Pieris spp.

Nekroza grančica

Pseudotsuga menziesii (Douglas fir) -
Pinaceae

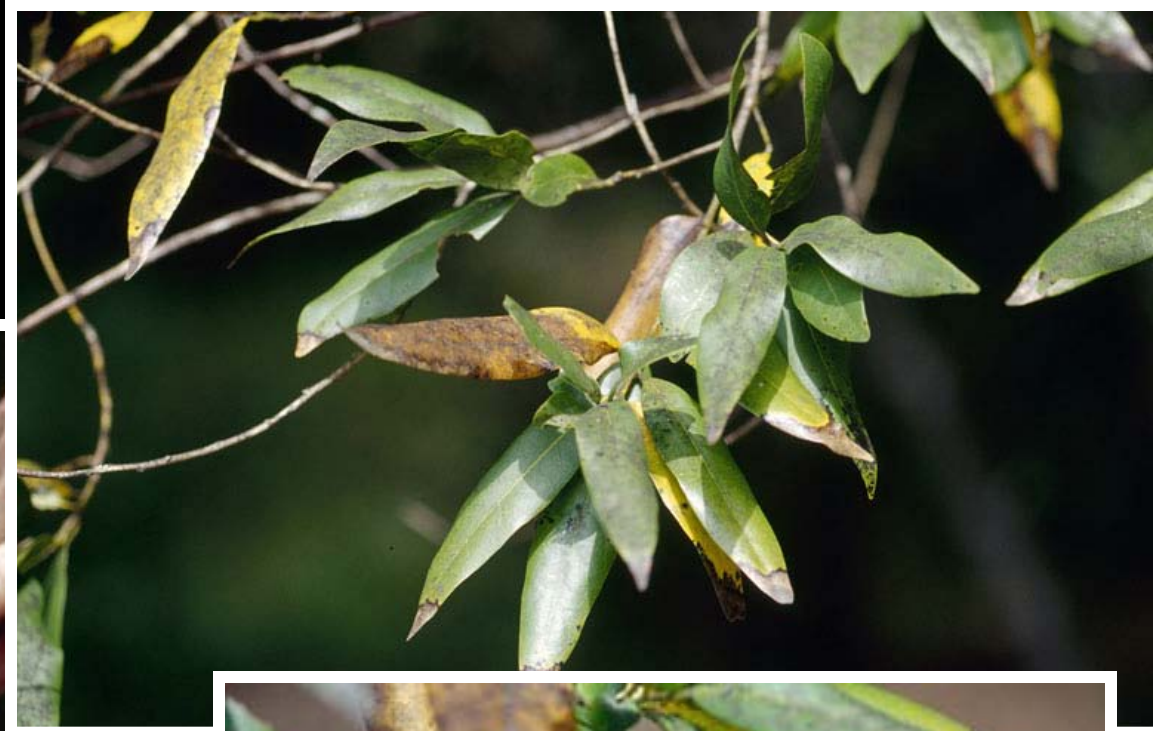

Sequoia sempervirens sekvoja - Taxodiaceae

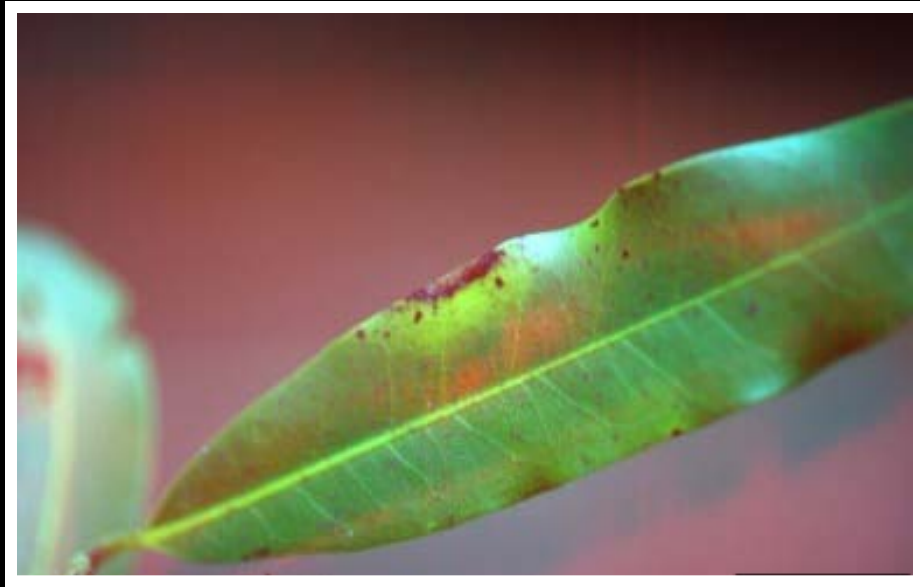

Umbellularia californica

Umbellularia californica

Arbutus menziesii madrona Ericaceae

Nekroza
listova

Sušenje listova i
vrhova grančica

Arbutus menziesii madrona

U rasadniku

Camellia spp. kamelija – Theaceae

Camellia spp. kamelija

Syringa vulgaris jorgovan –
Oleaceae

Castanea sativa kesten -
Fagaceae

Vaccinium sp. (hackleberry) –
Ericaceae

Vaccinium sp.

Nekroza
grančica

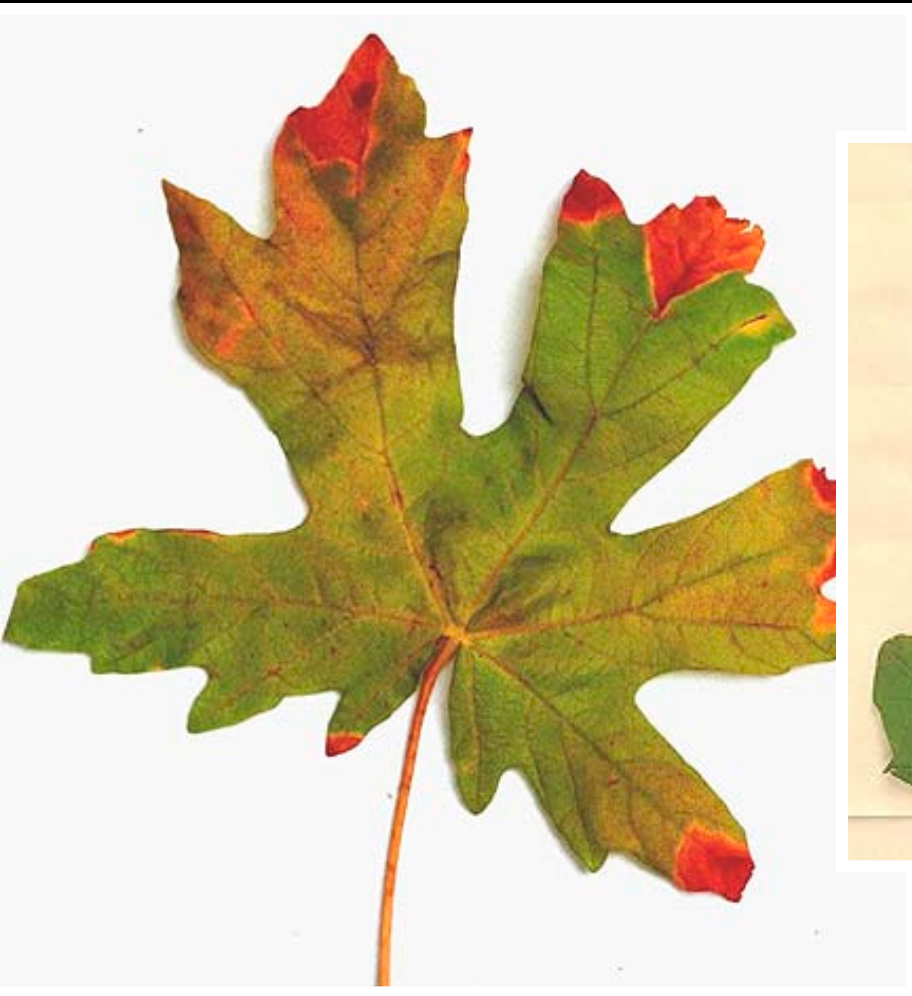

Aesculus californica kalifornijski
divlji kesten - *Hippocastanaceae*

Acer sp. rod **Javora** - **Acraceae**

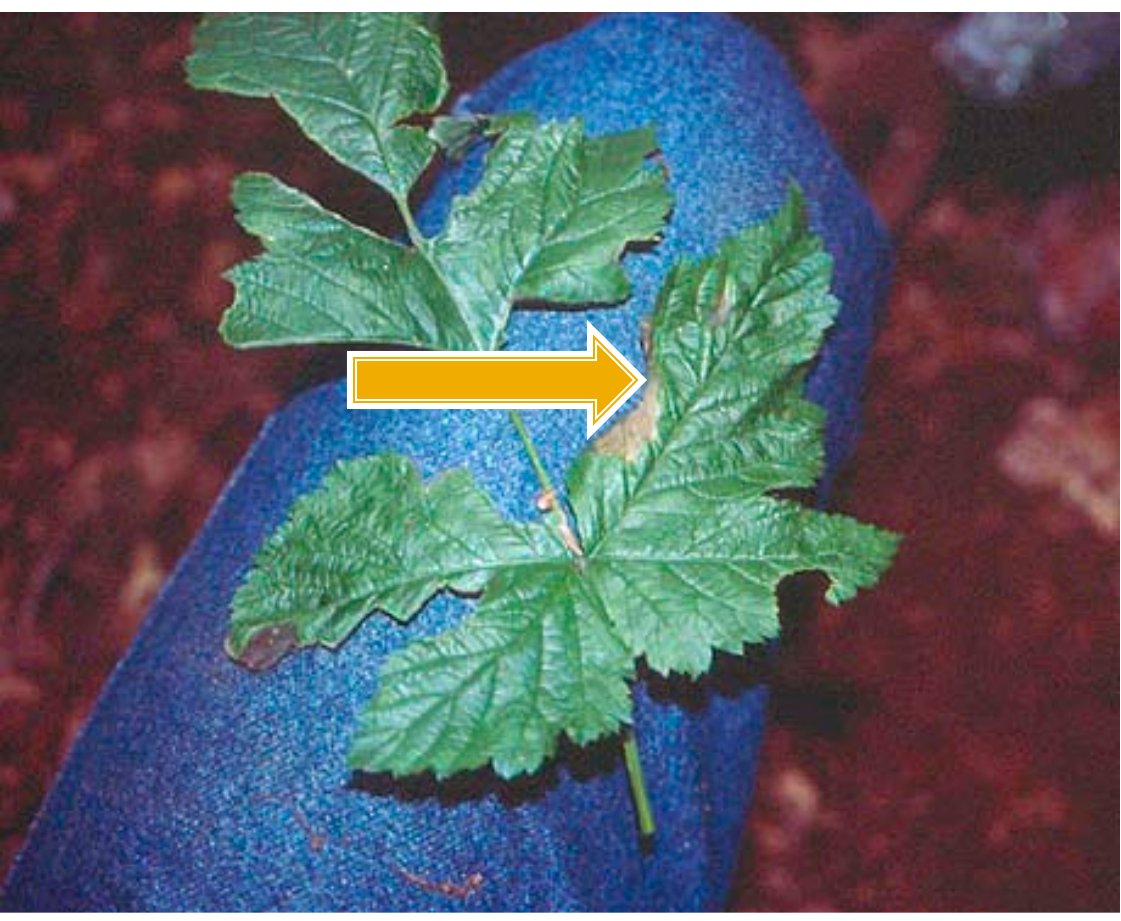

Rhamnus californica (*Frangula californica*
coffeeberry) - Rhamnaceae

Rubus spectabilis (salmon berry) –
Rosaceae

Patogenost izolata iz Srbije

Rhododendron 3 dana
posle inokulacije

Patogenost izolata iz Srbije

Vaccinium 3 dana posle
inokulacije

Patogenost izolata iz Srbije

Viburnum 3 dana posle
inokulacije

Polni tipovi

- *Phytophthora ramorum* – heterotalusna vrsta
- Dva pola – polna tipa A1 i A2
- Geografski potpuno razdvojene populacije:
  - A1 polni tip – Evropa
  - A2 polni tip – SAD

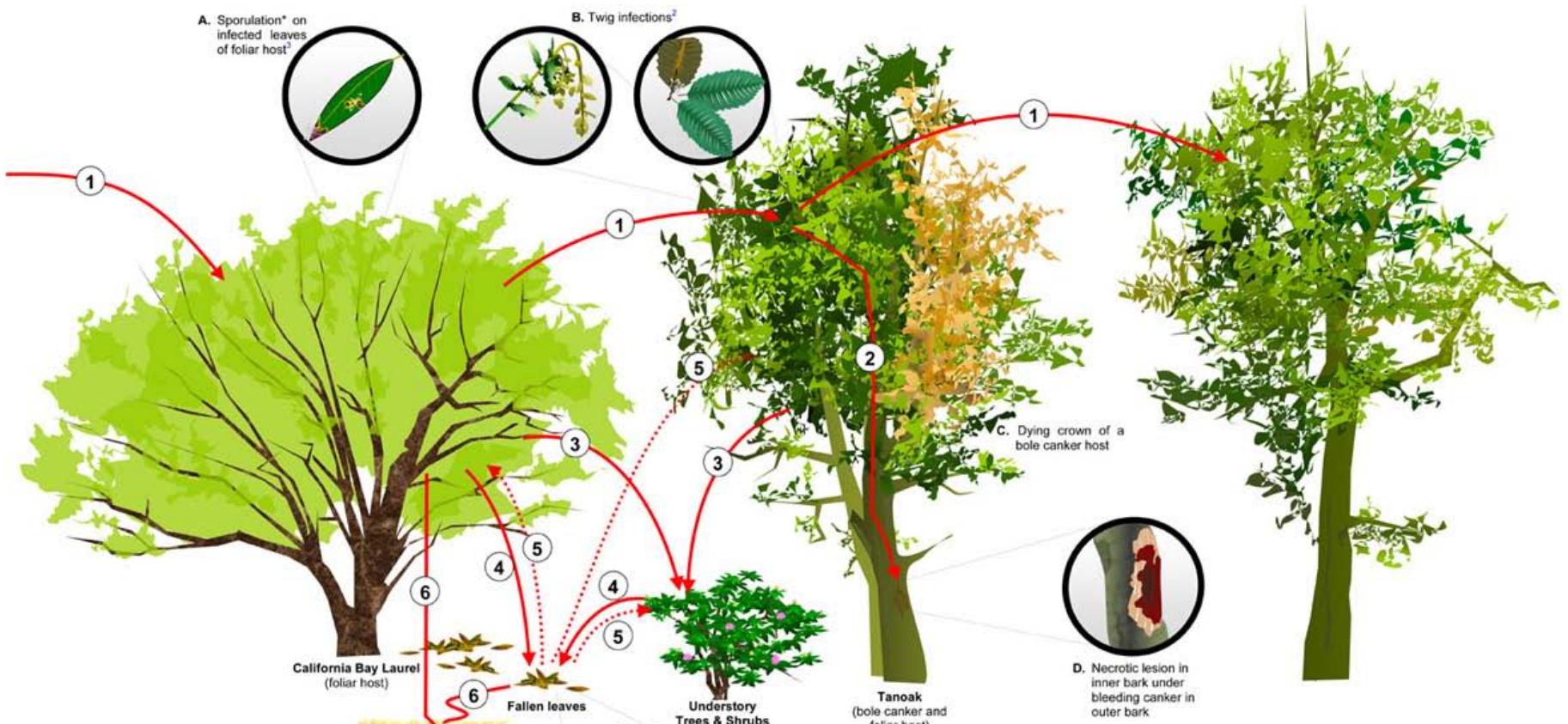

Proposed Disease Cycle for *Phytophthora ramorum* in Forests*

A. Sporulation* on infected leaves of foliar host³

B. Twig infections²

C. Dying crown of a bole canker host

D. Necrotic lesion in inner bark under bleeding canker in outer bark

California Bay Laurel (foliar host)

Fallen leaves

Understory Trees & Shrubs

Tanoak (bole canker and foliar host)

E. Sporulation* on fallen leaves³

① Primary inoculum (sporangia) produced on infected leaves is carried to new hosts via rain splash and air currents.^{3,12}

② Secondary inoculum (sporangia or zoospores) is carried down stems by rainwater to infect lower portions of the tree. The pathogen infects the inner bark and sapwood, resulting in a bleeding canker. It is uncertain how the pathogen infects the bole, although zoospores applied to unwounded bark are capable of causing cankers.^{2,3,11,13}

③ Secondary inoculum produced in the canopy is also splashed or blown onto understory tree and shrub hosts causing local intensification of disease.^{3,12}

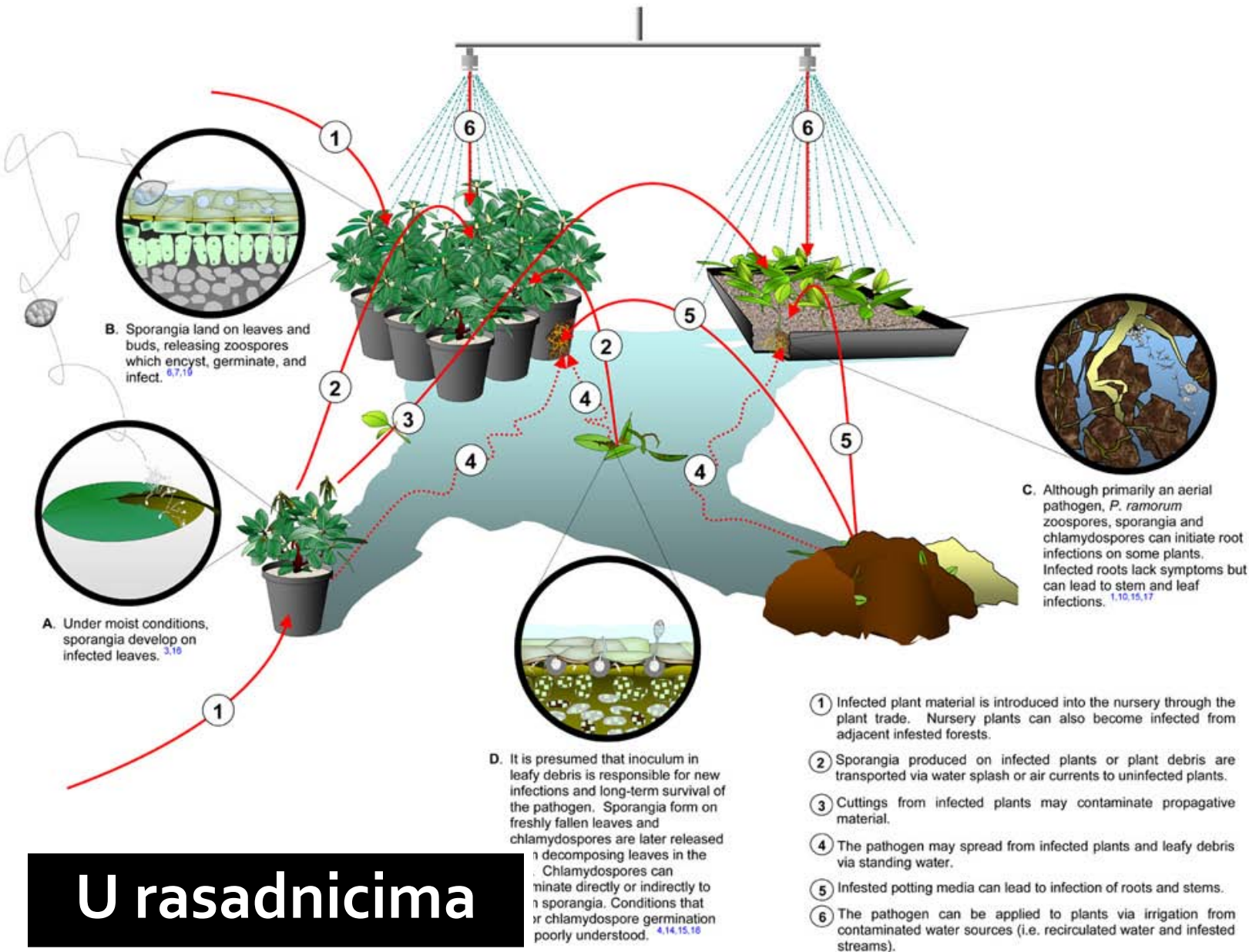
④ Infected leaves fall to the ground where they also serve as a source of inoculum.³

⑤ Sporangia produced on fallen leaves are carried to lower stems and leaves of trees and shrubs by rain splash and possibly air currents.³

⑥ Pathogen propagules likely enter the soil through decomposing litter or are carried into soil by rainwater. The soil phase of the disease cycle is poorly understood, but it is clear that the pathogen can persist in soil for several months. Chlamydospores are presumed to have a role in long-term survival although the triggers for germination are not known. There is little evidence of root infection in the forest.^{3,5,8,9,13}

U šumama

Proposed Disease Cycle for *Phytophthora ramorum* in Nurseries*

U rasadnicima

Uzorkovanje

- Biljke sa simptomima
- Biljke bez simptoma
- Biljke tretiranje fungicidima – inkubacija čak do 6 meseci – komplikuje karantinski nadzor
- Po potrebi
- Zemlja – substrat
- Voda za navodnjavanje

Monitoring

Uzorkovanje zemlje

Uzorkovanje listova

Monitoring

Uzorkovanje stabala

Granica između
zdravog i zaraženog
tkiva u stablu –
mesto odakle treba
uzimati **uzorak za
analizu**

Kada se zaraza otkrije

Kada se zaraza otkrije

Kada se zaraza otkrije

Jarak za izolaciju rasadnika –sprečavanje širenja zaraze vodom za navodnjavanje

Phytophthora kernoviae

Izolovana iz *Rhododendron* sp. – nekroza lista i sušenje grančica

Fagus silvatica – rak rane koje krvare

Otkrivena 2003. god.

Morfološki potpuno različita od svih drugih

Opisana kao *Phytophthora taxon C*

Ime dobila

2005

P. kernoviae

Karantinski status

EPPO – Alert list

R Srbija – nije na listama

Rasprostranjenost

EPPO region: Irska, Velika Britanija, Engleska,
Vels i Škotska

Okeania

Novi Zeland

Krug domačina

nepoznat, predmet istraživanja

- Najznačajniji *Rhododendron* spp. (naročito *R. ponticum* - Ericaceae)
- *Drimys winteri* (Winteraceae),
- *Fagus sylvatica* (Fagaceae),
- *Gevuina avellana* (Proteaceae),
- *Hedera helix* (Araliaceae),
- *Ilex aquifolium* (Aquifoliaceae),
- *Liriodendron tulipifera* (Magnoliaceae),
- *Magnolia* spp. (Magnoliaceae),
- *Michelia doltsopa* (Magnoliaceae),
- *Pieris formosa* (Ericaceae),
- *Quercus ilex* (Fagaceae),
- *Quercus robur* (Fagaceae),
- *Vaccinium myrtillus* (Ericaceae).

Folijarni domaćini

Rhododendron sp.
R. ponticum

Rhododendron sp.

Nekroza vrha lista

Rhododendron sp.

Uvenuće

Pieris sp.

Nekroza vrha lista

Camellia sp.

Nekroza vrha lista

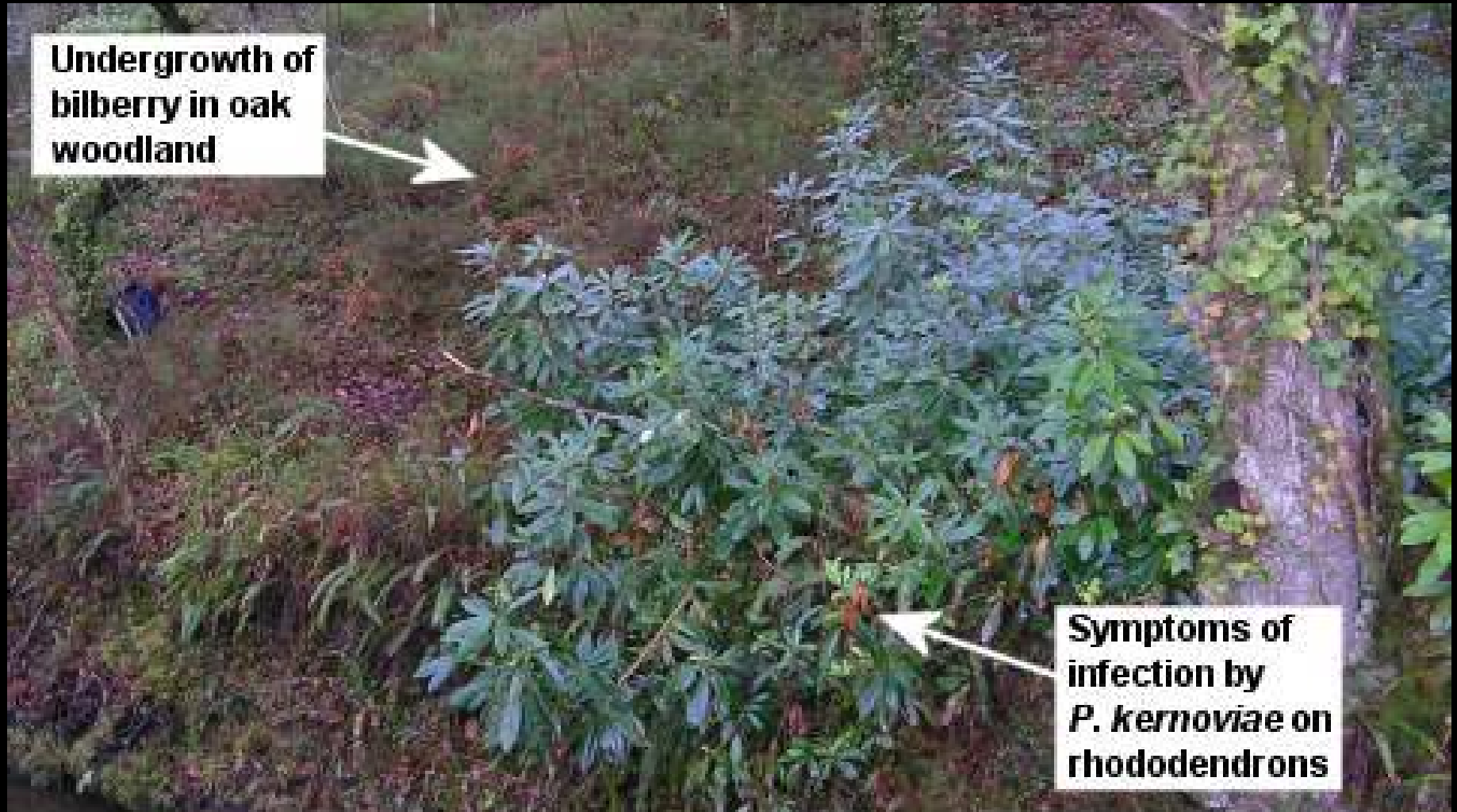
Magnolia sp.

Nekroza vrha
lista

Nekrotična
pegavost

Širenje *P. kernoviae* u prirodi – sa rododendrona na *Vaccinium myrtillus*

Vaccinium myrtillus

Rane zaraze –
nekrotična
pegavost

Sušenje grančica
i propadanje
izbojaka

Michelia doltsopa

Nekroza
vrha lista

**Bukva –
*Fagus sylvatica***

**Bukva –
*Fagus
sylvatica***

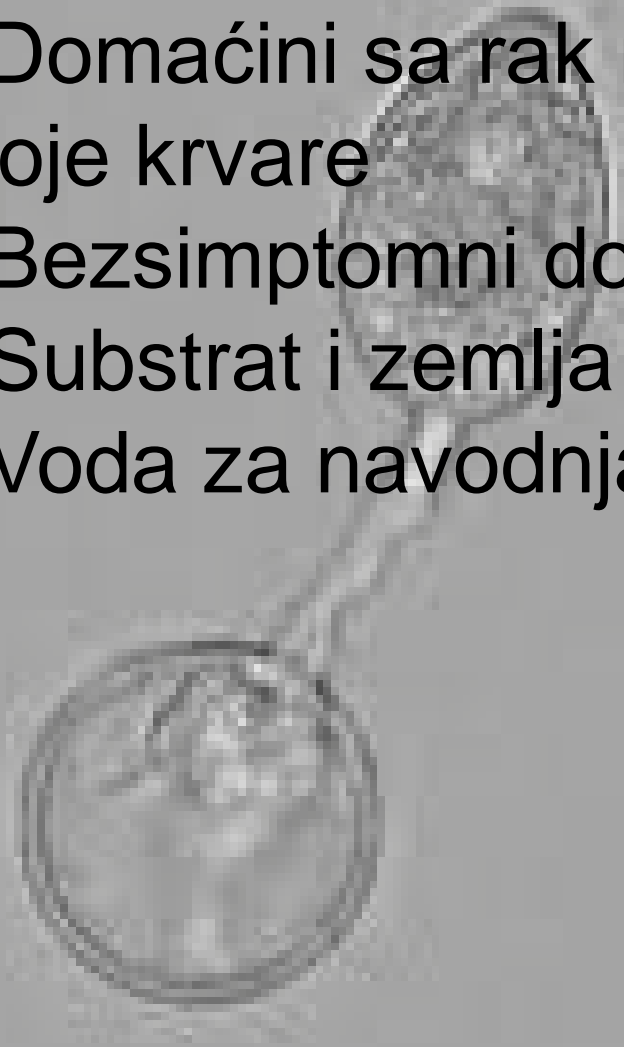
**Bukva –
*Fagus
sylvatica***

Uzorkovanje:

- Folijarni domaćini
- Domaćini sa rak ranama koje krvare
- Bezsimptomni domaćini
- Substrat i zemlja
- Voda za navodnjavanje

Oosporama se održava dugo
Smatra se – patogenija od *P.*
ramorum

Potvrđen nalaz

eradikacija

Gibberella circinata

Anamorf *Fusarium circinatum*

Sinonimi *Fusarium subglutinans* f. sp. *pini*
Fusarium lateritium f. sp. *pini*

Prouzrokováč - Rak rana grana bora

Karantinski status

EPPO – A2

R Srbija – nije na listama

Rasprostranjenost

Bolest **prvo otkrivena u SAD**

Kasnije

- Haiti,
  - Čile,
  - Koreja,
  - Španija,
  - Italija
- Južna Afrika,
Meksiko,
Japan,
Portugal,

Krug domaćina

Najmanje 57 vrsta borova

Pinus spp.

Najosetljiviji *P. radiata*

Pseudotsuga menziesii

(*Douglas-fir*) jedini van roda

Pinus

Crvenilo i nekroza iglica

Nekroza tkiva ispod kore

Sušenje vrhova i ogoljavanje grana

Micelija i
sporulacija na
rak ranama

Micelija i smolotočina na rak ranama na granama

Zaraženi sejanci *Pinus* sp.

Epidemiologija

Tipičan patogen rana

Prenošenje

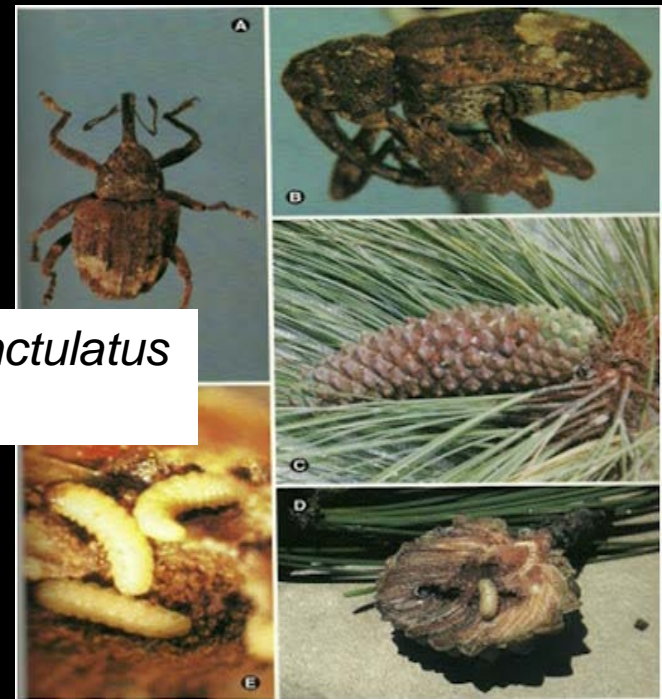
- Semenom
- Vektorima – potkornjaci i surlaši
- Konidijama nošenim vetrom

Vektori insekti

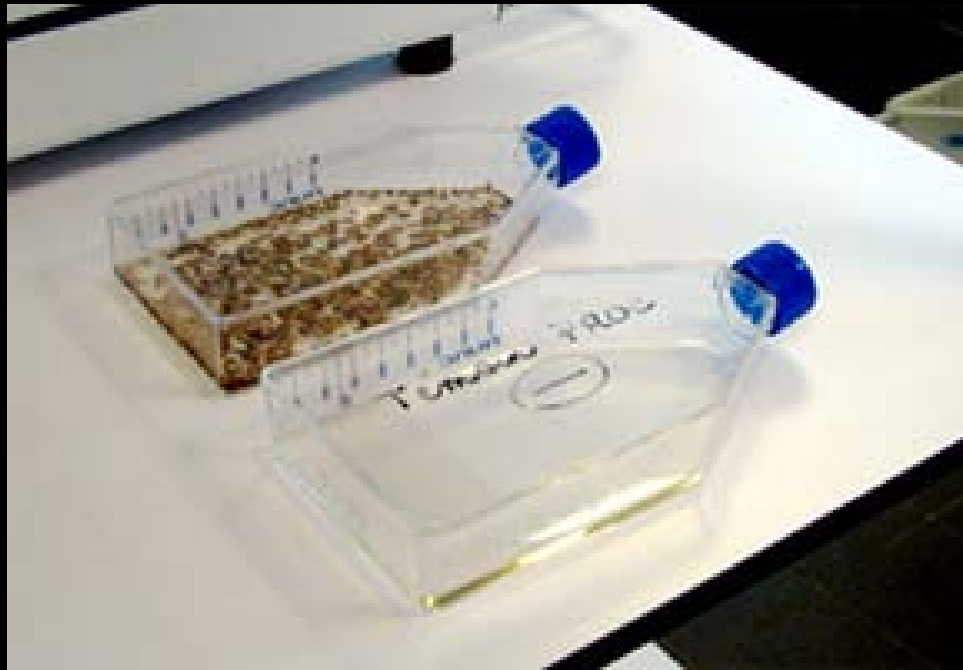
Pityophthorus spp. Scolytidae

Ernobius punctulatus
Anobiidae

Uzorkovanje

Dve vrste
uzoraka –
1) zaraženo
biljno tkivo
2) seme

Uzorkovanje – biljno tkivo

Biljke sa simptomima
Manji broj biljaka bez
simptoma

Fragmenti tkiva sa
margina rak rane

Uključiti sprovodne
sudove

Nekrotirali **pupoljci**

Vazdušni **koren**

Uzorkovanje seme

Seme – bez simptoma

Uzorkovati svaki lot

Veličina uzorka:

- Obično nizak nivo zaraze – osetljiva detekcija
- Najmanje 400 semena/lotu
- Idealno 1000 semena

uzorkovanje

- U zavisnosti od zemlje porekla uzorka
- Iz infestiranog područja uzorkovati:
  - Zemlju – substrat koji prati biljni materijal
  - Drvnu gradju

Potato spindle tuber viroid
(PSTVd)

Viroid vretenavosti krtola krompira

Infektivna cirkularna
ss RNA
autonomna
replikacija
356-359 nt

Različiti izolati –
Mala varijabilnost u
sekvencama
Značajna **varijabilnost**
u simptomima koje
izazivaju

Karantinski status:

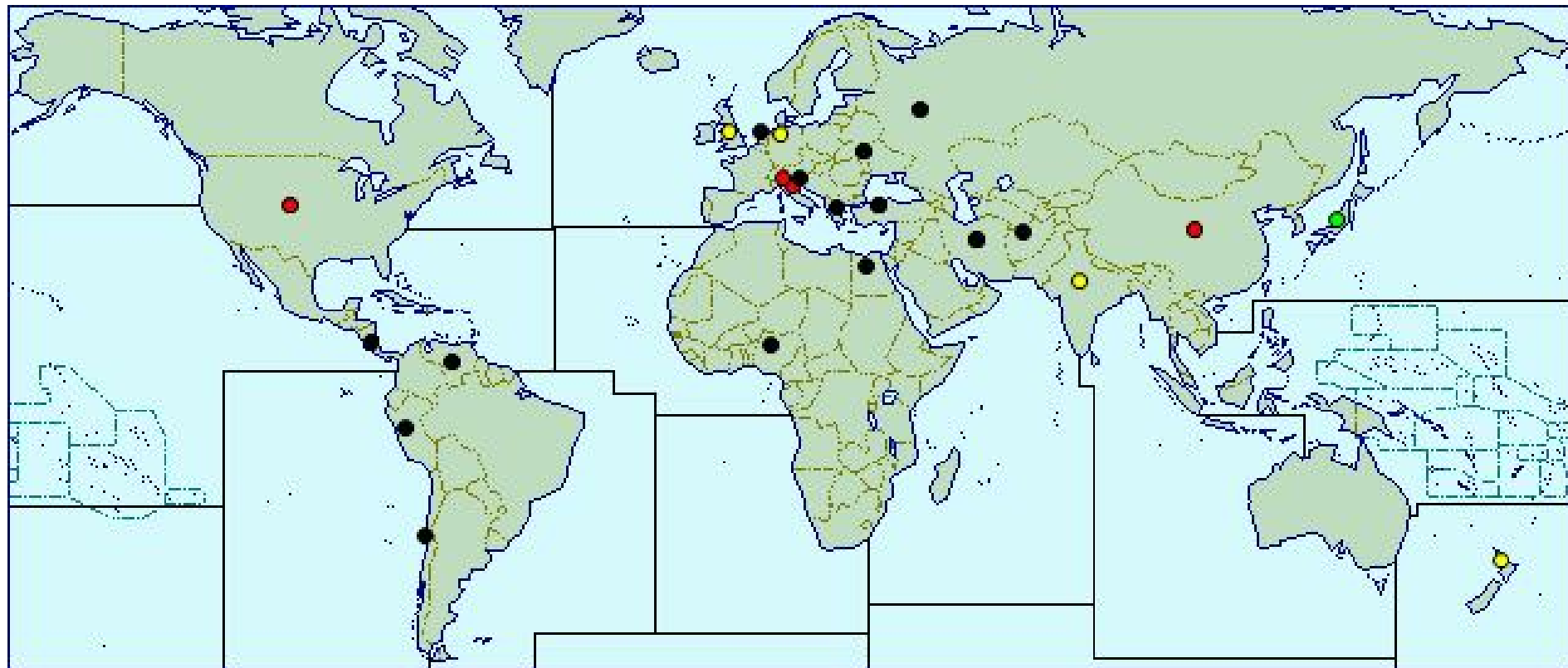
- EPPO: A2
- Srbija: IA deo I
(„Službeni glasnik RS“ br. 14/2008-09)

Krug domaćina - uzak

- Krompir
  - Paradajz
  - Avokado, pepino
- Sa simptomima
- Ukrasne biljke
  - *Solanum jasminoides*,
  - *Brugmansia* spp.
  - *Cestrum* spp. ,
  - *Datura* sp., *Lycianthes rantonneti* , *Physalis peruviana*
- Bez simptoma

Rasprostranjenost

[Back...](#)

- = Present, no further details
- = Widespread
- = Localised
- = Confined and subject to quarantine
- = Occasional or few reports
- = Evidence of pathogen
- = Last reported...
- = Presence unconfirmed
- = See regional map for distribution within the country

Rasprostranjenost

- EPPPO region
- Poljska, Rusija, Ukrajina, Turska, Egipat
- Francuska, Holandija, Velika Britanija, Italija....

PSTVd

Slabo karakteristični simptomi –
uspravno lišće, rozetavost

Uspravni listovi

Crvenilo lista

Hloroza lista

Zaostajanje u
porastu,
rozetavost,
lateralno
uvijanje liski

Varijabilnost izolata

Brugmansia spp.
BEZSIMPTOMNA ZARAZA

Solanum jasminoides

Outbreak u Italiji
BEZSIMPTOMNA ZARAZA

Načini održavanja i prenošenja PSTVd

- Ukrasne biljke – domaćini *Solanum jasminoides*, *Brugmansia* spp., *Cestrum* spp., *Datura* sp., *Physalis peruviana*
- Vegetativni sadni materijal
- Seme
- Polen
- Mehanički u usevu – dodirom, opremom i alatom
- Biljnim vašima

Uzorkovanje

Krompir

Vizuelni pregled, uzorkovanje biljaka sa simptomima

Paradajz

Seme, rasad, biljke na stalnom mestu
Po slučajnom uzorku i sa simptomima

Ukrasne biljke isključivo **latentna zaraza**

Brugmansia spp., *Solanum jasminoides*

Saksijske biljke, seme, sadni materijal

Eradiacija – detaljno čišćenje i sterilizacija

